

To nejlepší pro Firefox

Internetové prohlížeče se po vzoru Googlu Chrome mění z komplexních surfovacích nástrojů v jednoduché programy s omezenými funkcemi. Jedinou výjimku zatím představuje Firefox se svou nabídkou doplňků.

Petr Kratochvíl

Devátého listopadu tohoto roku oslavil Firefox své desáté narozeniny. Pro pořádek je ale nutné dodat, že jeho programový kód je o něco starší – poprvé spatřil světlo světa už v roce 2002 a kvůli ochranné známce musel několikrát změnit jméno. Z Phoenixu se tedy stal Firebirdem a teprve v roce 2004 našel svou finální podobu jako Mozilla Firefox. Tento prohlížeč vždy patřil mezi špičku a celá řada jeho verzí trhala existující rekordy. Verze 3 je dokonce zapsána v Guinnessově knize rekordů za největší počet stažených kopií – za 24 hodin jich uživatelé sáhli více než osm milionů. Nyní ale Firefox pomalu ustupuje ze svých pozic, především na úkor prohlížeče Chrome od Googlu, čemuž se vývojáři snaží na první pohled zabránit zejména jeho vizuálním napodobováním. Pravda ale je, že na mnohem více změn lze narazit spíše pod kapotou.

Rychlé tempo pro lepší rozvoj

Původním záměrem tvůrců z Mozilla Foundation bylo vytvořit jednoduchý, rychlý a především vysoce rozšiřitelný prohlížeč, jako alternativu k existujícímu velkému balíku internetového softwaru Mozilla Suite. Zajímavé je, že až do verze 4 probíhal vývoj tohoto prohlížeče stejně jako u většiny běžného softwaru – nová verze se vždy objevila přibližně jednou za půl roku až rok a přinesla velké množství novinek a vylepšení. Jak se ale ukázalo, v oblasti internetových prohlížečů je jeden rok příliš dlouhá doba, a tak uživatelé, otráveni čekáním na požadovanou funkci, přecházeli ke konkurenci. Není tedy žádným překvapením, že od verze 4 se Firefox přizpůsobil tempu, které

nasadil konkurenční Google Chrome, a přibližně po měsíci a půl vždy nabídl uživatelům novou verzi. Kromě finálního produktu si ale uživatelé Firefoxu mohou navíc vyzkoušet tři další budoucí verze v různé fázi vývoje:

- ▶ central – verze dříve označovaná jako nightly představuje nejnovější, ale prozatím neotestovaný kód;
- ▶ aurora – kód starý přibližně šest týdnů, který již základní testování prodělal;
- ▶ beta – téměř finální verze připravovaná k uvedení.

Díky zveřejňování těchto meziverzí mohou uživatelé sami podstatně ovlivnit vývoj prohlížeče a přispět k jeho stabilnímu fungování.

Kopírování Googlu Chrome

Až do verze 29 lze vývoj Firefoxu označit za uživatelsky bezproblémový. V rámci tohoto vývoje docházelo především k drobným změnám v kódu programu, s následkem rozšiřování počtu funkcí a drobného nárůstu výkonu. Za přelomovou lze označit právě verzi 29, ve které se objevilo nové uživatelské rozhraní označované jako Australis, které nepokrytě kopíruje styl Googlu Chrome. Tento krok ale vzbudil nevoli obrovského množství uživatelů, kteří s novým rozhraním nebyli spokojeni. Vývojáři Firefoxu se ale nechtěli vracet zpět a nespokojencům byl doporučen doplněk Classic Theme Restorer, který umožní změnu na původní klasické rozhraní, známé od verze 4 až do verze 28.

Další radikální změny se objevily ve verzi 30. Zde totiž měl Firefox poprvé ve výchozím stavu zákaz spouštění doplňků –

ve Firefoxu označovaných jako modulů (nikoliv rozšíření). Vývojáři logicky usoudili, že klíčové funkce pro správné fungování webů jsou již dnes bez problémů realizovatelné pomocí technologie HTML5, a doplňky navíc představují další potenciální bezpečnostní riziko. Od této verze by měly být automaticky spouštěny pouze ty moduly, které budou schválené vývojáři v tzv. whitelistu. V něm v současnosti najdete například doplněk od Skypu, MS Office nebo Flash. Podrobnější informace včetně kompletního seznamu lze najít na stránce wiki.mozilla.org/Plugins/Firefox_Whitelist. Za zmínku také stojí, že podobnou funkci disponuje i již zmiňovaný Chrome.

Na rozpacích jsme z další klíčové změny v podobě ignorování atributu autocomplete="off". Pomocí tohoto nastavení mohly weby zakázat automatické vyplňování formulářů na svých stránkách. Ignorování této funkce tedy na jedné straně nabídne uživatelům lepší komfort při surfování, na straně druhé ale zároveň představuje potenciální riziko pro soukromí uživatelů.

Pro vyšší rychlost a bezpečnost

Pozitivní je, že v novějších verzích Firefoxu (až na jedinou výjimku) už na žádné kontroverzní vylepšení nenasazíme. Vývojáři se zaměřili především na zlepšení rychlosti a bezpečnosti a na snížení paměťových nároků. Posledně jmenovaný cíl si vzali na starost autoři projektu MemShrink, který má z dlouhodobého hlediska za cíl omezení množství paměti zabírané prohlížečem. Ve verzi 31 došlo díky integraci tzv. Generational Garbage Collection ke zrychlení prohlížeče a snížení jeho paměťových nároků přibližně o 10 procent. Pokud vás zajímá, jak jsou na tom jednotlivé verze Firefoxu z hlediska zabrané paměti a dalších parametrů, podívejte se na stránku areweslimyet.com.

Nezanedbatelný vliv na bezpečnost nabídne funkce Prefer:Safe, která prostřednictvím HTTP hlavičky předává webům informaci, že mají automaticky přejít do tzv. bezpečného režimu. To se hodí, především pokud prohlížeč používají děti, protože toto nastavení plní funkci jakési jednodušší rodičovské ochrany.

Zmiňovanou výjimkou v oblasti kontroverzních funkcí je od Firefoxu 32 kontrola stahovaných souborů. Nově jsou u vybraných (především spustitelných) typů souborů hash kódy stahovaných dat kontrolovány přes Google na jejich nezávadnost. Toto opatření na jedné straně zvýší bezpečnost surfování méně zkušených uživatelů, na straně druhé je fackou do tváře milovníkům soukromí a také těm, kdo na svém počítači mají kvalitní bezpečnostní software. Naštěstí lze tuto funkci vypnout v nastavení prohlížeče – stačí v nově otevřeném okně zadat do adresního řádku »about:config«, do filtru v řádku »Hledat« poté zadejte výraz »browser.safebrowsing«. V otevřeném okně pak kliknutím u položek »browser.safebrowsing.enabled« a »browser.safebrowsing.malware.enabled« změňte »true« na »false«.

Za pozitivní lze také označit zprávu, že v případě zhroucení prohlížeče hned při startu umožní nové spuštění „kill“ neaktivního procesu. Doposud byli uživatelé nuceni řešit tento stav manuálně, například pomocí Správce úloh, případně restartem Windows. Zde je ale nutné podotknout, že u této novinky mají smůlu uživatelé Windows XP, neboť Firefox zde využívá API, které je v systému k dispozici až od Windows Vista. Firefox verze 33 už přináší jen několik drobných novinek, v čele s podporou kodeku OpenH264 a funkcí OMTC (Off Main Thread Compositing), která by měla díky paralelnímu zpracování obsahu stránek nabídnout větší rychlost.

To nejlepší pro váš Firefox

Sám o sobě je Firefox jen podprůměrným prohlížečem. Pokud do něj ale nainstalujete ty správné doplňky, dokáže uspokojit i nejnáročnější uživatele. My vám poradíme ty nejlepší doplňky pro několik oblastí a je jen na vás, které z nich využijete.

Do každého Firefoxu

Tyto doplňky by měly být součástí každé instalace Firefoxu, protože z něj udělají rychlý a bezpečný prohlížeč.

AdBlock Plus: Rychleji bez reklam

Jeden z nejlepších nástrojů na blokování otravné reklamy. Nezapomeňte ho ale vypínat na webech, které jsou na reklamě závislé – podpořte tak jejich autory!

jdem.cz/badyn4

NoScript: Bezpečnost pro každého

Nejlepší exkluzivní bezpečnostní doplněk pro Firefox. Zkušenější uživatelé mohou jeho pomocí téměř nahradit kvalitní bezpečnostní balík. Jeho ovládání ale může být pro méně zkušené uživatele oříšek.

jdem.cz/aaaa7

Classic Theme Restorer: Klasika neomrzí

Pokud vám vyhovoval původní vzhled Firefoxu před verzí 29, pomůže vám ho obnovit toto rozšíření. Zároveň v něm lze konfigurovat celou řadu nastavení.

jdem.cz/bq55j3

Flexibilní dle vašich představ

Tab Mix Plus: Panely na přání

Tento doplněk nabízí pravděpodobně nejkomplexnější možnost konfigurace práce s panely ve Firefoxu.

jdem.cz/bq5524

FasterFox: Snadněji a pohodlněji

Jednoduchá cesta k rychlejšímu surfování a zefektivnění každodenních úloh. Od snadnějšího vyhledávání až po převod textových URL na aktivní odkazy.

jdem.cz/bq55u7

FlagFox: Vše o webech

Naprostě nezbytný doplněk pro všechny webmastery a náročnější surfaře, který nabízí širokou škálu informací o vybraných webech.

jdem.cz/bq5549

Budoucnost Firefoxu

Na základě uvedených nových funkcí a výhod Firefoxu určitě celou řadu uživatelů napadne, jak je možné, že podíl Firefoxu neustále klesá. Podle našeho názoru má tento pokles dvě příčiny.

Tou hlavní je agresivní kampaň Googlu – prohlížeč Chrome je nabízen ke stažení (a nastavení jako implicitní prohlížeč) nejen u celé řady internetových služeb, ale Google se dokonce snížil i k tomu, že se prohlížeč instaluje společně s celou řadou programů. Nezkoušení uživatelé tomuto podbízení obvykle podlehnou a během chvíle už surfují v Googlu Chrome.

Smutná pravda ale je, že na poklesu popularity Firefoxu mají vinu i sami vývojáři. Poměrně velká skupina zkušenějších uživatelů je znechucena skutečností, že s přechodem na novější verze stále musí řešit, která funkce byla upravena, které oblíbené nastavení bylo odstraněno, případně který doplněk nebude v nové verzi fungovat. Objevil se dokonce úsměvný názor, že s rozvojem Firefoxu (a tedy i velikosti společnosti za ním stojící) roste i počet budižkničemů, kteří musí v rámci firmy prokazovat svoji důležitost tím, že každý měsíc vymyslí nějakou nesmyslnou změnu, kterou rychle implementují a díky které si mohou udělat čárku za inovativnost.

Tento problém zčásti řeší Mozilla Firefox ESR, což je verze s rozšířenou podporou, určená například pro firmy či velké organizace – tedy všude, kde je nutno zachovat dlouhodobější kompatibilitu. V rámci ESR verze totiž nedochází ke změnám v rozhraní či funkcích, aktualizace se týkají pouze bezpečnostních chyb. Pro ilustraci zmíníme, že v současnosti (v době psaní tohoto textu) najdete u většiny surfářů Firefox 33, zatímco ESR verze má číslo 31 a další ESR verze bude v květnu 2015 až Firefox 38.

Ať už ale máme k Firefoxu jakékoliv výtky, stále platí, že jeho síla spočívá v doplňcích, díky kterým ho lze pro zkušené uživatele označit za jedničku v náročném surfování. Zatímco například Chrome či Internet Explorer mohou být rychlejší či uživatelsky přívětivější, Firefox zvládne pomocí doplňků širokou škálu úkolů náročných webmasterů, milovníků multimédií či workholiků. **autor@chip.cz**

Tip

Pokud máte s Firefoxem problém, který pravidelně končí pádem programu a chybovou zprávou, doporučujeme použít následující postup: Do adresního řádku zadejte příkaz »about:crashes«, a po stisknutí klávesy [Enter] se objeví seznam posledních hlášení o pádu. Číslo hlášení zkopírujte do vyhledávacího políčka na adrese crash-stats.mozilla.com/home/products/Firefox, a pokud jde o závažnější a rozšířený problém, najdete u výsledku vyhledávání diskusi, případně číslo verze, kdy bude chyba opravena.

Číslo hlášení	Datum odesání
b335674d-d38f-4650-95cf-405c4336f008	18.10.2014 9:59
283f178e-0f94-4890-9b78-85783797a2bed	17.9.2014 12:53
29f6ac42-02ac-48de-b630-5c7571eeba76	11.9.2014 10:52
edc2354-c886-44f5-9ed1-e4e40e91e18d	17.8.2014 14:56
927b96d0-6d20-463b-b979-c8c9c338cf	15.8.2014 19:56
350d5c1-6e7b-4503-8e19-816x1996e4e	15.8.2014 1:09
680d792b-e789-4065-a041-9a3ee0e58945	8.8.2014 16:42
ab7ab65-0e51-4674-813e-b482779e1540	28.7.2014 18:03
30c09855-22a6-4324-8e27-0e3b2b790e2	12.7.2014 20:43
a017802a-8e05-4401-91da-b42bc95e55	26.6.2014 22:19
aa9d72af-f988-4999-832c-4e740c988dc9	26.6.2014 18:06

Bezpečnost především

Tato rozšíření doporučujeme tehdy, pokud je vaším cílem především bezpečné surfování a lepší soukromí.

WOT: Bezpečné surfování

Tento doplněk vám prozradí, které stránky mají dobrou reputaci, a které naopak mohou představovat potenciální hrozbu.

jdem.cz/bq55e5

DuckDuckGo Plus: Anonymní hledání

Pokud si vážíte svého soukromí a nehodláte Googlu prozradit, co rádi hledáte, použijte tento doplněk. Jako bonus dostanete i rychlejší přístup k vyhledávací rutině.

jdem.cz/bq55t5

Video WithOut Flash: Zapomeňte na Adobe

Adobe Flash patří k nejrizikovějším doplňkům prohlížečů. Pomocí tohoto rozšíření je možné přehrát většinu videí, aniž byste aktivovali problematický doplněk od Adobe.

jdem.cz/bq55v7

Práce na prvním místě

Idderall: Stop prokrastinaci

Odskakujete při práci neustále na Facebook, Twitter nebo podobný web? Pomocí tohoto doplňku si můžete určit, kdy jsou tyto stránky pro vás dostupné. Řekněte „ne“ zbytečnému rozptylování.

jdem.cz/bq55q3

Update Scanner: Novinky na webech

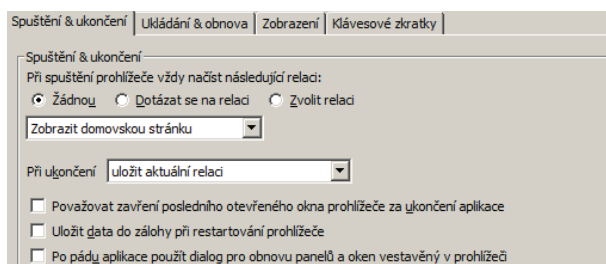
Chcete mít po kontrolou cizí weby, které nenabízí Atom nebo RSS kanál? Pomocí tohoto doplňku budete vždy vědět, kdy se dané stránky změny či aktualizovaly.

jdem.cz/bq55r5

Session Manager: Surfování bez výpadků

Tento doplněk v pravidelných intervalech ukládá (a případně obnovuje) stav všech oken. Pokud tedy navštěvujete (nebo používáte k práci) nekorektně vytvořené weby, ochrání toto rozšíření nejen vaše nervy.

jdem.cz/bq55s7

Konec softwarové války?

Krátce poté, co si firmy uvědomily možnosti a potenciál internetových prohlížečů, byla zahájena „válka browserů“. V rámci ní jednotlivé společnosti chrlily záplavu nových verzí prohlížečů, které se předháněly v záplavě funkcí a nabídky vylepšení dle přání uživatelů. Vzhledem k tomu, že jsou ale tyto programy k dispozici zdarma (a zároveň jejich vývoj stojí miliony), bylo všem jasné, že válku přežijí jen nejlepší a nejsilnější.

Jako první vzdala boj firma Apple, která na konci roku 2012 ukončila vývoj prohlížeče Safari ve verzi pro Windows. Minimální podíl trhu a rozporuplné reakce uživatelů znamenaly, že poslední použitelnou verzí Safari pro Windows je 5.1.7 z května roku 2012. Celosvětově ale podíl Safari roste, především vzhledem k nárůstu prodeje tabletů Apple, ve kterých je Safari implicitním prohlížečem.

Dalším na řadě byl prohlížeč Opera. Ten se z původně placeného softwaru stal od roku 2005 oblíbeným bezplatným nástrojem náročných a zkušených surfařů. Zjednodušeně bylo možné říci, že samotná Opera zvládla to samé co Firefox s tunou doplňků, ale s dvojnásobnou rychlostí a poloviční zabranou paměti. I kvůli poněkud komplikovanějšímu ovládání však tržní podíl Opery nerostl, a tak se její vývojáři odhodlali k razantnímu kroku. Z verze 13 přeskočili rovnou na verzi 15, která byla pro většinu příznivců Opery příčinou zástavy srdce. Z komplexního nástroje profesionálů se Opera stala jednodušší kopií prohlížeče Chrome s několika revolučními (podle našeho názoru spíše bizarními) prvky – například místo klasických záložek nabídla Opera podivnou Úschovnu. Není proto žádným překvapením, že například nová verze Opery už záložky znovu podporuje.

Ani tento krok ale Opeře příliš nepomohl – ortodoxní uživatelé zůstali u starších verzí (například relativně bezpečné verze 12.17) a zbytek se očividně nespokojil s kopií konkurenčního prohlížeče. I kvůli tomu podíl Opery ještě klesl a je jen otázkou času, kdy bude její vývoj zastaven.

Třetím bojovníkem na trhu s prohlížeči je Microsoft. Jeho Internet Explorer se ale nenechal strhnout do soutěže o největší počet verzí za rok a i díky tomu jeho podíl klesá jen pomalým tempem. Jeho doménou jsou firemní uživatelé a nenároční domácí surfaři.

Posledním zmiňovaným prohlížečem, který ale v současnosti jednoznačně vede žebříčky oblíbenosti, je Google Chrome. Ten se z původně rychlého, ale primitivního prohlížeče vypracoval na

použitelný nástroj pro každodenní surfování. Zapracoval i na dřívě vytykané bezpečnosti a nelze nezmínit, že Google mezi prvními zavedl odměňování za nalezení chyby (zcela první byla podle dostupných informací Mozilla). Z původně směšné odměny ve výši 500 dolarů Google postupně zvýšil odměnu (v závislosti na závažnosti chyby) až na současných 15 tisíc dolarů. A to už může být pro externí vývojáře zajímavá motivace, aby chybu ohlásili Googlu, a nikoliv prodali hackerům pro vývoj zranitelnosti.

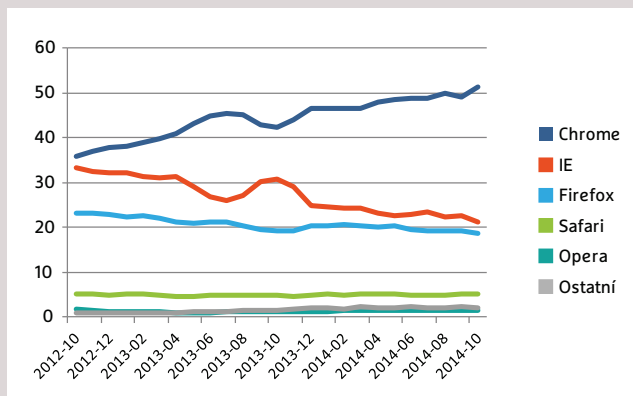
I nadále však existují vůči prohlížeči Googlu výtky, především v oblasti soukromí. Některé funkce, zejména z oblasti bezpečnosti, totiž balancují na tenké hranici mezi zabezpečením a čmoucháním. Typickým příkladem může být kontrola stahovaných souborů, které Google podrobuje bezpečnostní kontrole. Na jedné straně je možné takto méně zkušeným uživatelům napovědět, že si stáhli potenciálně rizikový program, na straně druhé lze tento krok označit za předehru k neustálému sledování a cenzuře.

Za podobně kontroverzní lze označit omezení, které určuje, že jediným povoleným zdrojem pro rozšíření je Chrome Web Store. Pokud si uživatelé nainstalovali rozšíření z jiných zdrojů, která nejsou v aktuální nabídce Web Storu, budou dálkově deaktivována. Google tyto kroky vysvětluje starostí o bezpečnost uživatelů, neboť podle jejich vyjádření některé doplňky nebyly pro uživatele bezpečné. Logické ale je, že Google si tímto způsobem především chrání obchodní zájmy – omezením nežádoucích doplňků si vytváří monopol v oblasti sledování uživatelů a zobrazování reklamy. To naznačuje i článek na blogu vývojářů Chromium, který definuje nová pravidla pro tvorbu rozšíření (jdem.cz/bq54m4) a jehož hlavním mottem je jednocelost.

Dá se ale očekávat, že většině běžných uživatelů toto omezení vadit nebude a nechají se lákat rychlým a snadno ovladatelným prohlížečem. Body bude Chrome také získávat stále lepší 64bitovou verzí, která slibuje v budoucnu až 25procentní nárůst výkonu. Vzhledem k podpoře Googlu lze tedy očekávat, že se Chrome stane v blízké budoucnosti dominantní jedničkou, podobně jako kdysi vládl Internet Explorer.

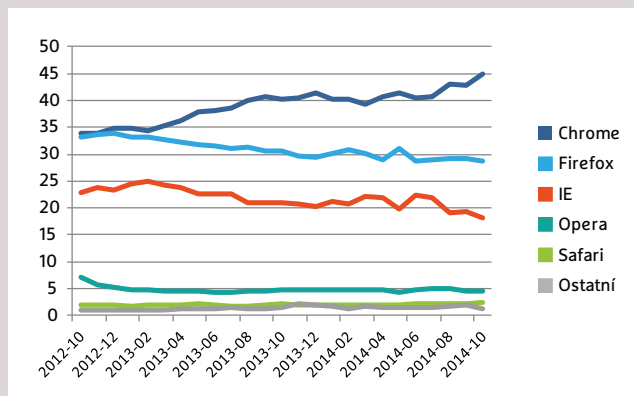
A na tom pravděpodobně nic nezmění ani nové alternativní nástroje, jako například Spark Browser založený na jádře Chromium, nebo 360 browser s čínskými kořeny. Google podle našeho názoru využije všechny metody, aby se svým Chromem ovládl internet.

Svět

Zde je vidět zanedbatelný podíl Opery a Safari. Pokud bychom ale započítali i mobilní verze prohlížečů, Safari by zaznamenalo několikaprocentní nárůst.

ČR

V České republice si Firefox drží podíl těsně pod úrovní třetiny uživatelů. Naopak podíl Internet Exploreru už klesl pod 20 % a především na jeho úkor získává své uživatele Google Chrome.